

Ulemavu Mahususi wa Kujifunza Hati ya Mwongozo

Ilipitiwa Januari 2026

Ufuatao ni mwongozo usio na udhibiti ulioundwa kutumika kwa kushirikiana na ulinzi wa utaratibu kwa wanafunzi wenye ulemavu chini ya Sheria ya Elimu ya Watu wenye Ulemavu (Individuals with Disabilities Education Act (IDEA)). Umekusudiwa kuwa mwongozo usio rasmi unaowakilisha jinsi masharti ya kisheria au udhibiti husika unavyofafanuliwa katika muktadha wa ukweli mahususi uliowasilishwa na haubani kisheria.

Marekebisho ya mwongozo hupitiwa kila mwaka na hutokana na maoni ambayo Ofisi ya Elimu Maalum na Mafundisho ya Mapema (Office of Special Education and Early Learning (OSEEL)) hupokea kutoka kwa wakurugenzi wa Elimu Maalum, vikundi vya wadau wa jimbo, jinsi Idara ya Elimu Ya Kentucky (Kentucky Department of Education's (KDE)) hufasiri sheria, kesi za mahakamani na mwongozo kutoka kwa Ofisi ya Mipango ya Elimu Maalum (Office of Special Education Programs (OSEP)). OSEEL pia husahihisha mwongozo kulingana na ziara za ufuatiliaji wa eneo, ukaguzi wa ofisini na malalamiko rasmi yaliyoandikwa.

Jedwali la Yaliyomo

I. Utangulizi.....	3
II. Kufanya Uamuzi wa Kustahiki kwa SLD.....	3
<i>Mbinu ya A: Tofauti Kubwa (Mapungufu Makubwa Yaliyothibitishwa).....</i>	<i>3</i>
<i>Mbinu ya B: Mwitikio wa Uingiliaji Kati (Response to Intervention (Rtl)).....</i>	<i>4</i>
III. Vipengele Vinavyohitajika vya Udhhibiti: Kufanya Uamuzi wa Kustahiki kwa SLD.....	5
<i>Mfumo wa Rufaa</i>	<i>5</i>
<i>Uanachama wa ARC</i>	<i>5,</i>
<i>Sababu za Kipekee Zinazofutiliwa Mbali.....</i>	<i>6</i>
<i>Majadiliano na Maamuzi ya ARC.....</i>	<i>7</i>
<i>Fomu ya Uamuzi wa Kustahiki kwa SLD na Ripoti ya Maandishi.....</i>	<i>8</i>
IV. Mbinu A: Tofauti Kubwa (Mapungufu Makubwa Yaliyothibitishwa).....	10
<i>Taarifa ya Mzazi kuhusu Rufaa.....</i>	<i>10</i>
<i>Kupanga na Kufanya Tathmini ya Kina</i>	<i>11</i>
<i>Kuamua Kustahiki</i>	<i>11</i>
<i>Kuunda Mpango wa Elimu wa Mtu Binafsi (Individual Education Program, IEP).....</i>	<i>11</i>
V. Mbinu B: Mwitikio wa Uingiliaji Kati (Response to Intervention (Rtl))	12
<i>Uingiliaji Kati wa Elimu ya Jumla kabla ya Rufaa na Tathmini</i>	<i>13</i>
<i>Ushiriki wa Wazazi Katika Mchakato Mzima wa Rtl</i>	<i>15</i>
<i>Kufasiri na Kuchambua Data ya Ufuatiliaji wa Maendeleo ya Rtl</i>	<i>15</i>
<i>Taarifa ya Mzazi kuhusu Rufaa.....</i>	<i>16</i>
<i>Kupanga na Kufanya Tathmini ya Kina</i>	<i>17</i>
<i>Kuamua Kustahiki</i>	<i>17</i>
<i>Kuunda Mpango wa Elimu wa Mtu Binafsi (Individual Education Program, IEP).....</i>	<i>18</i>
VI. Kiambatisho A: Mkataba wa OSEP, 11-07, Januari 2011	19

I. Utangulizi

Lengo kuu la hati hii ni kusaidia shule kufanya tathmini zinazofaa na za kina za elimu kwa wanafunzi wanaoshukiwa kuwa na ulemavu maalum wa kujifunza (specific learning disability (SLD)). Zaidi ya hayo, hati hii ya mwongozo itatoa muhtasari wa masharti ya uamuzi wa ustahiki kwa SLD ya Kentucky, kufafanua vipengele na vigezo vya tathmini, na kujibu maswali yanayoulizwa sana kutoka kazini yanapohusiana na wanafunzi walio na SLD.

Mchakato wa uamuzi wa kustahiki kwa SLD ni mbinu ya kimumbo ambayo shule hutumia kubaini ikiwa mwanafunzi ana au hana SLD kama inavyofafanuliwa katika kanuni za jimbo. SLD "inamaanisha tatizo linaloathiri vibaya uwezo wa kupata, kuelewa, au kutumia ustadi wa kusoma, hisabati, kuandika, kuwaza, kusikiliza, au kuzungumza kwa kiwango ambacho mafundisho yaliyoundwa maalum yanahitajika ili mwanafunzi aweze kufaidika na elimu. Ulemavu maalum wa kujifunza [specific learning disability (SLD)] unaweza kujumuisha kutoweza kusoma vizuri, kutoweza kufanya hesabu vizuri, kutoweza kuandika vizuri, tatizo la ukuaji la kutoweza kusema au kuelewa lugha, na ulemavu wa utambuzi/misuli. Neno hili halijumuishi mapungufu ambayo yanatokana na sababu zingine za msingi au kulemaza kama vile kuona, kusikia, kuharibika kwa misuli, ulemavu wa akili [kiakili], ulemavu wa kihisia na tabia, hali mbaya ya mazingira au kiuchumi, sababu za kitamaduni, ustadi mdogo wa Kiingereza, au ukosefu wa mafundisho muhimu yanayotegemea utafiti katika eneo la upungufu." [707 KAR 1:002 Sehemu ya 1 \(59\)](#).

Sheria ya Elimu ya Watu Wenye Ulemavu (Individuals with Disabilities Education Act (IDEA)) 2004 inaelezea misingi ya kisheria ya mchakato wa uamuzi wa kustahiki na inabainisha zaidi jinsi wilaya zinapaswa kushughulikia mchakato huo. Ndani ya vigezo vilivyowekwa katika kanuni za shirikisho, sera za jimbo na wilaya za mitaa hufafanua mbinu za uamuzi wa ustahiki kwa SLD za kiwango cha shule.

II. Kufanya Uamuzi wa Kustahiki kwa SLD

Maono ya Kentucky ni kwamba kila mwanafunzi amewezeshwa na kutayarisha ili kuwa na mustakabali wenye mafanikio. Kwa kuunga mkono maono hayo, hati hii inalenga kutoa mwongozo kwa wilaya ili kuhakikisha utambuzi sahihi na usaidizi unaofaa wa elimu kwa wanafunzi walio na SLD. [Kanuni za Utawala za Kentucky \(Kentucky Administrative Regulations \(KAR\)\) za Mipango ya Elimu Maalum](#) zinaelezea mbinu mbili zinazoweza kufanya uamuzi wa kustahiki kwa SLD. Wilaya (Shirika la Elimu la Eneo au LEA) lazima itengeneze taratibu zilizoandikwa za maamuzi ya SLD.

Mbinu A: Tofauti Kubwa (Mapungufu Makubwa Yaliyothibitishwa)

Mbinu A: Tofauti Kubwa ni mchakato unaotegemea utambuzi wa tofauti kubwa kati ya uwezo wa kiakili na ufaulu. Kama sehemu ya uamuzi wa kustahiki kwa SLD, wilaya inaweza kuchagua kutumia mbinu ya tofauti kubwa katika kubainisha wanafunzi wanaostahiki mafundisho yaliyoundwa mahususi.

Wilaya huamua tofauti kubwa kwa kutumia [Jedwali la Marejeleo ya SLD](#) linalopatikana kupitia tovuti ya Idara ya Elimu ya Kentucky au mbinu isiyo ya alama sanifu wakati hatua sanifu za kawaida za uwezo na ufaulu si halali au hazipatikani. Maelezo ya ziada juu ya mbinu isiyo ya alama sanifu yanaweza kupatikana kwenye ukurasa wa 11 wa hati hii.

Kanuni Zinazohusiana: Mtoto anaonyesha mtindo wa nguvu na udhaifu katika utendaji, ufaulu, au zote mbili kuhusiana na kiwango cha uwezo au ukuaji wa kiakili, ambayo inabainishwa na ARC kuwa muhimu kwa utambuzi wa ulemavu maalum wa kujifunza, kwa kutumia tathmini zinazofaa zinazolingana na [707 KAR 1:300, Sehemu ya 4](#); [707 KAR 1:310, Sehemu ya 2\(3\)\(c\)](#)

Mbinu B: Mwitikio wa Uingiliaji Kati (Response to Intervention (RtI))

Mbinu B: [Mwitikio wa Uingiliaji Kati \(Response to Intervention \(RtI\)\)](#) ni mchakato unaotegemea mwitikio wa mwanafunzi kwa mbinu za kisayansi, zenye msingi wa utafiti/msingi wa ushahidi kama ilivyoandikwa kupitia ufuatiliaji wa maendeleo na uchanganuzi wa data.

RtI inafafanuliwa kama "mbinu ya kutoa mafundisho ya hali ya juu na uingiliaji kati unaolingana na mahitaji ya wanafunzi na kutumia kiwango cha kujifunza kwa muda na kiwango cha utendaji kufanya maamuzi muhimu ya kielimu." Shirika la Kitaifa cha Wakurugenzi wa Jimbo wa Elimu Maalum (National Association of State Directors of Special Education (NASDSE)), 2006, uk. 5.

Kanuni Zinazohusiana: Mtoto anashindwa kufikia kiwango cha kujifunza kufanya maendeleo ya kutosha ili kufikia viwango vya gredi vinavyolingana na [704 KAR 3:303](#) katika [moja au zaidi ya maeneo manane ya kategoria ndogo ya SLD (ufahamu wa kusoma, hesabu ya hisabati, nk.)] anapotathminiwa kulingana na mwitikio wa mtoto kwa uingiliaji kati wa kisayansi, unaotegemea utafiti [[707 KAR 1:310, Sehemu ya 2\(3\)\(b\)](#)].

III. Vipengele Vinavyohitajika vya Udhibiti: Kufanya Uamuzi wa Kustahiki kwa SLD

Bila kujali mbinu ya inayotumika kuamua ustahiki, Mbinu A: Tofauti Kubwa au Mbinu B: Rtl, mchakato lazima ujumuishie vipengele vyote vya tathmini ya kina. Sharti hili linajumuisha mazingatio ya ziada yaliyoainishwa kwa uamuzi wa SLD katika [707 KAR 1:310, Sehemu ya 2](#). Kamati ya Uandikishaji na Uondoaji (Admissions and Release Committee (ARC)) lazima izingatie vipengele vyote vya kupata mwanafunzi mwenye mahitaji na mchakato wa tathmini na kuandika majadiliano na mzazi/wazazi au mlezi kabla ya ustahiki kukamilika.

Mfumo wa Rufaa

[707 KAR 1:300, Sehemu ya 3](#)

Wilaya lazima iunde mfumo wa rufaa unaohakikisha yafuatayo:

- LEA itakuwa na mfumo wa rufaa unaoelezea jinsi rufaa kutoka kwa vyanzo vya wilaya au visivyo vya wilaya vitakubaliwa na kuchukuliwa hatua kwa wakati ufaao.
- Mfumo wa rufaa utafanywa kwa njia ya kuzuia utambuzi usio sahihi au uwakilishi usio na uwiano kulingana na mbari na kabila la watoto katika elimu maalum kwa kuhakikisha kuwa kila mtoto amepewa huduma zanzofaa za mafundisho na uingiliaji kati kabla ya rufaa.
- LEA itahakikisha kwamba:
 - Kabla, au kama sehemu ya mchakato wa rufaa, mtoto anapewa mafundisho na huduma za msaada ambazo ni sahihi, zinazofaa zinazotegemea utafiti katika mazingira ya kawaida ya elimu, na mafundisho hayo yanayotolewa na wafanyakazi waliohitimu; na,
 - Nyaraka zinazotegemea data za tathmini zinazorudiwa za ufaulu au hatua za tabia zinakusanywa na kutathminiwa kwa marudio yanayofaa, zikionyesha tathmini ya kimfumo ya maendeleo ya wanafunzi wakati wa mafundisho, matokeo ambayo yalitolewa kwa wazazi wa mtoto.

Uanachama wa ARC

[707 KAR 1:310, Sehemu ya 2\(1\), \(2\), na \(5\); 707 KAR 1:320, Sehemu ya 3](#)

LEA itahakikisha kuwa ARC kwa kila mtoto mwenye ulemavu inajumuisha:

- Wazazi wa mtoto;
- Sio chini ya mwalimu mmoja (1) wa elimu ya kawaida wa mtoto (ikiwa mtoto yuko au anaweza kushiriki katika mazingira ya elimu ya kawaida) ili kutoa maelezo juu ya mtaala wa jumla kwa wenzake wa umri sawa;
- Sio chini ya mwalimu mmoja (1) wa elimu maalum wa mtoto au mwalimu wa elimu maalum ambaye ana ufahamu kuhusu ulemavu unaoshukiwa wa mtoto au, ikiwa inafaa, angalau mtoa huduma mmoja (1) wa elimu maalum wa mtoto;
- Mwakilishi wa LEA ambaye ana sifa ya kutoa, au kusimamia utoaji wa, mafundisho yaliyoundwa mahususi ili kukidhi mahitaji ya kipekee ya watoto wenye ulemavu, aliye na ufahamu kuhusu mtaala wa jumla na upatikanaji wa rasilimali za LEA;
- Mtu ambaye anaweza kufasiri athari za mafundisho zinazotokana na matokeo ya

tathmini anaweza kuwa mshiriki wa timu kama ilivyoielezwa hapo juu (yaani mwalimu wa elimu ya kawaida, mwalimu wa elimu maalum, mwalimu, mwakilishi wa LEA);

- Mtu ambaye ana ufahamu au utaalam maalum kuhusu mtoto, kwa hiari ya mzazi au LEA;
- Wafanyakazi wa huduma zinazohusiana, kama inafaa;
- Mtoto, ikiwa inafaa.

ARC pia itajumuisha:

- Wataalamu wengine, kuhusiana na eneo la wasiwasi, kama vile mwanasaikolojia wa shule, mtaalamu wa usemi au mtaalamu wa elimu; na,
- Angalau mshiriki mmoja (1) wa timu isipokuwa mwalimu wa elimu ya kawaida wa mtoto atamchunguza mtoto katika mazingira ya kujifunzia, ikiwa ni pamoja na mazingira ya darasa la kawaida, ili kuandika utendaji wa kimasomo na tabia ya mwanafunzi katika eneo/maeneo ya shida. Ikiwa mtoto yuko chini ya umri wa kwenda shule au hayuko shuleni, uchunguzi huu utafanyika katika mazingira yanayofaa kwa mtoto.

ARC yoyote inayoitishwa kujadili mtoto aliye na SLD inayoshukiwa au iliyothibitishwa itahitimu kwa pamoja ili:

- Kufanya, kama inavyofaa, tathmini za uchunguzi za mtu binafsi katika maeneo ya usemi na lugha, ufaulu wa kimasomo, ukuaji wa kiakili, au ukuaji wa kijamii na kihisia;
- Kufasiri data ya tathmini na usaidizi na kutumia uchambuzi muhimu kwa data hiyo;
- Kuunda mapendekezo yanayofaa ya elimu na mpito kulingana na data ya tathmini; na,
- Kutoa na kufuatilia mafundisho na huduma zilizoundwa mahususi ili kukidhi mahitaji ya mtoto aliye na SLD.

Sababu za Kipekee Zinazofutiliwa Mbali

[707 KAR 1:310, Sehemu ya 2\(8\)](#)

Uamuzi wa ustahiki kwa SLD unahitaji kwamba yafuatayo yafutiliwe mbali kama sababu kuu ya mapungufu ya ujifunzaji ya mwanafunzi:

- Ulemavu wa Kuona;
- Ulemavu wa Kusikia;
- Ulemavu wa Misuli;
- Ulemavu wa Kiakili (Akili);
- Ulemavu wa Kihisia-Kitabia;
- Mambo ya Kitamaduni;
- Hali Ngumu za Kimazingira au Kiuchumi; na
- Ustadi Mdogo wa Kiingereza.

Mtoto hataamuliwa kustahiki ikiwa sababu ya uamuzi huo wa kustahiki ni:

(a) Ukosefu wa mafundisho yanayofaa katika kusoma, ikiwa ni pamoja na vipengele muhimu vya mafundisho ya kusoma kama ilivyoanzishwa katika Sheria

- ya Elimu ya Msingi na Sekondari, 20 U.S.C. 6301;
- (b) Ukosefu wa mafundisho yanayofaa katika hisabati; au
- (c) Ustadi Mdogo wa Kiingereza na vinginevyo mtoto hakidhi vigezo vya kustahiki.

Majadiliano na Maamuzi ya ARC

[707 KAR 1:310, Sehemu ya 1](#)

ARC inaweza kuamua mtoto ana SLD ikiwa LEA itahakikisha yafuatayo:

- Kabla, au kama sehemu ya mchakato wa rufaa, mtoto alipewa mafundisho yanayofaa katika mazingira ya elimu ya kawaida;
- Mtoto amepewa uzoefu wa kujifunza na mafundishi yanayofaa kulingana na umri wa mtoto au viwango vya gredi vilivyoidhinishwa na jimbo vinavyolingana na [704 KAR 3:303](#); na,
- Mtoto hana mafanikio ya kutosha kulingana na umri wa mtoto au viwango vya gredi vinavyolingana na [704 KAR 3:303](#), kama inavyoonyeshwa kwenye vyanzo vingi vya data, kama inavyofaa, katika moja au zaidi ya maeneo yafuatayo:
 - Kujielezwa kwa mdomo;
 - Ufahamu wa kusikiliza;
 - Kujieleza kwa maandishi;
 - Ujuzi wa kimsingi wa kusoma;
 - Ujuzi wa ufasaha wa kusoma;
 - Uelewa wa kusoma;
 - Hesabu ya hisabati; au
 - Mawazo ya hisabati.
- ARC itazingatia rufaa kwa tathmini ili kubaini ikiwa mtoto anahitaji elimu maalum na huduma zinazohusiana wakati mtoto hajafanya maendeleo ya kutosha baada ya muda unaofaa.
- Mbinu A: Tofauti Kubwa (Mapungufu Makubwa Yaliyothibitishwa)
Mtoto anaonyesha mtindo wa nguvu na udhaifu katika utendaji, ufaulu, au zote mbili kuhusiana na kiwango cha uwezo au ukuaji wa kiakili, ambayo inabainishwa na ARC kuwa muhimu kwa utambuzi wa SLD, kwa kutumia tathmini zinazofaa zinazolingana na [707 KAR 1:300, Sehemu ya 4](#); au,
- Mbinu B: Mwitikio wa Uingiliaji Kati (Response to Intervention (RtI))
Mtoto anashindwa kufikia kiwango cha kujifunza ili kufanya maendeleo ya kutosha kufikia viwango vya gredi vinavyolingana na [704 KAR 3:303](#) katika moja au zaidi ya maeneo manane ya SLD (ufahamu wa kusoma, hesabu ya hisabati, nk.) anapotathminiwa kulingana na mwitikio wa mtoto kwa usaidizi wa kisayansi unaotegemea utafiti.

Katika kufanya uamuzi wa ustahiki kwa SLD, LEA itatumia taarifa kutoka kwa vyanzo anuwai, vinavyoweza kujumuisha:

- (a) Mwitikio kwa usaidizi wa kisayansi unaotegemea utafiti;
- (b) Uchunguzi wa kuona, kusikia, na mawasiliano;
- (c) Maoni ya wazazi;
- (d) Vipimo vya uwezo na ufaulu;
- (e) Mapendekezo ya walimu;
- (f) Hali ya kimwili;
- (g) Asili ya kijamii au kitamaduni;
- (h) Tabia ya maisha ya kawaida; au
- (i) Uchunguzi wa tabia.

Mbinu ya kutumia vyanzo anuwai vya data unathibitisha uaminifu na uhalali wa matokeo wakati mbinu tofauti zinapelekea hitimisho sawa.

LEA itahakikisha kuwa taarifa iliyopatikana kutoka kwa vyanzo hapo juu (a-i) kama inavyofaa kwa kila mwanafunzi, imeandikwa na kuzingatiwa kwa uangalifu.

Uamuzi wa ubainishaji unakidhi kipimo cha vigezo vitatu, kama ifuatavyo:

- Anakidhi moja au zaidi ya maeneo manane maalum ya ulemavu wa kujifunza;
- Yanaathiri vibaya utendaji wa elimu wa mwanafunzi; na
- Anahitaji elimu maalum na huduma zinazohusiana

Fomu ya Uamuzi wa Kustahiki kwa SLD na Ripoti ya Maandishi

[707 KAR 1:310, Sehemu ya 2 \(8\), \(9\) na \(10\)](#)

ARC itaunda nyaraka za ulemavu maalum wa kujifunza. Nyaraka hizi zitajumuisha taarifa ya:

- Ikiwa mtoto ana SLD;
- Msingi wa kufanya uamuzi huo;
- Tabia inayofaa ilibainishwa wakati wa uchunguzi;
- Uhusiano wa tabia hiyo na utendaji wa kimasomo wa mtoto;
- Matokeo ya matibabu yanayofaa kielimu, ikiwa yapo;
- Ikiwa mtoto hafikii mafanikio kulingana na umri na uwezo wa mtoto;
- Ikiwa kuna mitindo ya nguvu na udhaifu katika utendaji au ufaulu au zote mbili kuhusiana na umri, viwango vya gredi vilivyoidhinishwa na jimbo, au maendeleo ya kiakili katika moja (1) au zaidi ya maeneo ambayo yanahitaji elimu maalum na huduma zinazohusiana; na
- Uamuzi wa ARC kuhusu athari za ulemavu kwa kuona, kusikia, au misuli; ulemavu wa akili; usumbufu wa kihisia; mambo ya kimazingira, kitamaduni; ugumu wa kiuchumi; au ustadi mdogo wa Kiingereza kwenye kiwango cha ufaulu wa mtoto; na
- Mikakati ya mafundisho inayotumiwa na data inayomlenga mwanafunzi iliyokusanywa inategemea mwitikio wa mtoto kwa usaidizi wa kisayansi unaotegemea utafiti.

Nyaraka za kustahiki SLD zitajumuisha arifa kwa wazazi wa mtoto kuhusu sera zinazohusu:

- (a) Kiasi na asili ya data ya utendaji wa wanafunzi ambayo hukusanywa, na huduma za elimu ya jumla ambazo hutolewa;
- (b) Mikakati ya kuongeza kiwango cha mtoto na kiwango cha kujifunza; na
- (c) Haki ya wazazi kuomba tathmini.

Kila mwanachama wa ARC atathibitisha kwa maandishi ikiwa ripoti hiyo inaonyesha mahitimisho ya mwanachama. Ikiwa haionyeshi hitimisho la mwanachama, mwanachama wa timu atawasilisha taarifa tofauti inayoeleza hitimisho la mwanachama. Nyaraka kwenye [Fomu ya Uamuzi wa Kustahiki kwa SLD na Ripoti Iliyoandikwa](#) ni kipengele muhimu cha mwisho cha uamuzi wa kustahiki kwa sababu inahakikisha kuwa data inaonyesha kuwa kuna athari mbaya kwenye utendaji wa kielimu wa mwanafunzi kiasi kwamba mwanafunzi ana utendaji wa chini kwa kiwango kikubwa na thabiti ikilinganishwa na wenzake wa umri sawa katika ujuzi wa kimasomo na/au utendakazi.

Zaidi ya hayo, nyaraka ndani ya Ripoti Iliyoandikwa huonyesha mahitaji maalum ya kielimu ya mwanafunzi ambayo huathiri maamuzi juu ya mtaala, mafundisho na mazingira na hivyo kufahamisha maendeleo ya huduma za IEP na uwekaji wa mwanafunzi. (Kwa maelezo zaidi, rejelea [Hati ya Mwongozo wa Ukuzaji wa IEP](#) na [Hati ya Mapitio ya Rekodi ya Kustahiki kwa Ulemavu Maalum wa Kujifunza \(SLD\)](#)).

IV. Mbinu A: Tofauti Kubwa (Mapungufu Makubwa Yaliyothibitishwa)

Kipengele kimoja muhimu cha Uidhinishaji upya wa 2004 wa IDEA ni kwamba Mashirika ya Elimu ya Jimbo (State Education Agencies (SEAs)) hayawezi tena kuhitaji tofauti kubwa kati ya uwezo wa kiakili uliopimwa na utendaji wa elimu kama moja ya vigezo vya kuamua ikiwa mwanafunzi ana SLD.

Tuseme wilaya inachagua kutumia Mbinu A: Tofauti Kubwa. Katika hali hiyo, ARC hutumia majedwali ya tofauti ya uwezo/ufaulu au mbinu isiyo ya alama sanifu ili kubaini ustahiki wa awali, [Jedwali la Marejeleo la Kutambua Wanafunzi walio na Ulemavu Maalum wa Kujifunza](#).

Kwa madhumuni ya kutathmini tena, ARC inaweza kutumia majedwali ya tofauti ya uwezo/ufaulu, ingawa haihitajiki ili kwa ustahiki unaoendelea kwa SLD.

Katika hali za mtu binafsi, wakati hatua sanifu za kawaida za uwezo na/au ufaulu ni batili au hazipatikani, mbinu ya alama isiyo sanifu inaweza kutumika.

Mwanasaikolojia/mtathmini atahitaji kutoa mantiki iliyoandikwa na muhtasari wa mbinu isiyo sanifu katika ripoti ya tathmini. Muhtasari hujumuisha:

- 1) Mantiki iliyoandikwa ya kwanini taratibu rasmi za tathmini zinazotumiwa na wanafunzi wengi zilikuwa batili;
- 2) Orodha ya taratibu rasmi na zisizo rasmi za tathmini zinazotumiwa kutathmini uwezo na/au ufaulu; na
- 3) Alama na fasiri yao kutoka kwa utaratibu mbadala.

Tathmini ya kina inahitajika wakati wa kutumia Mbinu A: Tofauti Kubwa ili kubaini kuwepo kwa SLD.

Taarifa ya Mzazi kwa Rufaa

[707 KAR 1:340](#)

Wakati uamuzi unafanywa kwa rufaa ya maandishi kama sehemu ya tathmini ya kina ya elimu maalum, wazazi lazima wajulishwe na ruhusa ya maandishi ipatikane.

Wafanyakazi wa shule walioteuliwa lazima:

- Wajaze fomu ya rufaa au mchakato kama ilivyoainishwa na taratibu za wilaya.
- Wafuate ulinzi wa utaratibu kwa notisi ya maandishi ya awali na idhini ya tathmini ya awali.
- Wampe mzazi nakala ya ulinzi wa utaratibu.
- Wapate idhini ya mzazi iliyoandikwa kwa tathmini katika eneo/maeneo yaliyotambuliwa na ARC.

Kupanga na Kufanya Tathmini ya Kina

[707 KAR 1:300](#)

Tathmini ya kina lazima ijumuishe zana anuwai za tathmini za kiufundi, usaidizi na uchunguzi ili kukusanya taarifa muhimu za kimasomo juu ya mwanafunzi, pamoja na taarifa iliyotolewa na mzazi. Hairuhusiwi kutumia kipimo au tathmini moja yoyote kama kigezo pekee cha kuamua ikiwa mtoto ana SLD.

Wakati data yote ya tathmini imekusanywa, ARC lazima ifuate ulinzi wa kiutaratibu kwa notisi ya maandishi ya awali ([707 KAR 1:340, Sehemu ya 4](#)) ili ARC ikague data na kubaini kustahiki.

Kuamua Kustahiki

[707 KAR 1:310](#)

Ndani ya siku 60 za shule baada ya kupokea idhini ya maandishi ya mzazi iliyosainiwa, ARC lazima ikutane ili kukagua data yote na kufanya uamuzi wa kustahiki kwa kutumia majedwali ya LD yanayopatikana kupitia Idara ya Elimu ya Kentucky au mbinu isiyo ya alama sanifu wakati hatua sanifu za kawaida za uwezo na ufaulu ni batili au hazipatikani.

Vipengele vyote vya nyaraka zinazohitajika kwa Ustahiki wa SLD lazima vizingatiwe.

Kuunda Mpango wa Elimu ya Mtu Binafsi (Individual Education Program (IEP))

[707 KAR 1:320](#)

Mara tu ustahiki utakapoamuliwa, ARC itaunda IEP inayotegemea viwango kwa ajili ya mwanafunzi. [Hati ya Mwongozo Uundaji wa Mpango wa Elimu ya Mtu Binafsi \(IEP\)](#) hutoa maagizo na mifano kwa wanachama wa ARC juu ya jinsi ya kuandika IEP zinazotegemea viwango.

V. Mbinu B: Mwitikio wa Uingiliaji Kati (Response to Intervention (RtI))

Shule lazima zito mafundisho ya kina, yaliyobinafsishwa kwa wanafunzi wote; Hii ni pamoja na uingiliaji kati na mbinu na mikakati inayotegemea ushahidi ambayo hutoa mwendelezo wa usaidizi wa kielimu kwa wanafunzi kama sehemu ya mpango wa elimu ya jumla. Mara tu shule zinapotekeleza michakato madhubuti ya RtI, rufaa zina uwezekano mkubwa zitatokea baada ya majaribio mengi ya uingiliaji kati unaolenga, unaotegemea utafiti/mbinu zinazotegemea ushahidi zimeonyesha ukosefu wa maendeleo ya kutosha ya mwanafunzi, hata kwa uingiliaji kati. Kwa mwongozo zaidi, tafadhali tembelea ukurasa wa wavuti wa [Mfumo wa Usaidizi wa Ngazi Nyingi wa Kentucky \(Kentucky Multi-Tiered System of Supports, \(KyMTSS\)\)](#).

Nyaraka hizi zitaonyesha kiwango cha utendaji na kiwango cha ukuaji ambacho kiko chini ya wenzake wa umri huo. ARC itahitaji kuzingatia matokeo ya vyanzo vingi vya nyaraka (kutumia vyanzo anuwai vya data) wakati wa kuchambua kiwango cha utendaji na ukuaji cha mwanafunzi binafsi. Wanafunzi hawapaswi kupewa rufaa kwa elimu maalum kwa sababu tu wanahitaji usaidizi wa kimasomo na elimu maalum inadhaniwa kuwa njia pekee ya usaidizi wa ziada. Hata hivyo, ikiwa uingiliaji kati unaolenga ndani ya elimu ya jumla umeonyesha matokeo madogo na timu inashuku kuwa matatizo ya kujifunza ya mwanafunzi hayatokani na ukosefu wa mafundisho yanayofaa au sababu zingine za kipekee zinazofutiliwa mbali, rufaa ya tathmini ya elimu maalum kwa misingi ya SLD inayoshukiwa lazima izingatiwe. Mara tu rufaa inapopokelewa, bila kujali hatua ya wilaya katika mchakato wa RtI, wilaya lazima iite ARC kukagua rufaa hiyo.

Kuamua mtoto anayestahiki SLD kwa kutumia mchakato wa RtI kunahitaji ukusanyaji wa data na taarifa kutoka kwa mazingira ya elimu ya jumla na pia kutoka kwa viwango vinavyoongezeka vya uingiliaji kati unaolenga ujuzi maalum. [Uingiliaji kati unaolenga](#), kama vile RtI, ni sehemu ya [Mfumo wa Usaidizi wa Ngazi Nyingi wa Kentucky \(Kentucky's Multi-Tiered System of Supports \(KyMTSS\)\)](#), na hutumiwa kusaidia ufaulu na umahiri wa tabia ya kijamii na kihisia kupitia ujumuishaji wa mafundisho ya msingi yaliyobinafsishwa, tathmini na uingiliaji kati.

Ingawa haihitajiki, wilaya bado zinaweza kuchagua kufanya tathmini za utambuzi/kiakili katika hali ambapo taarifa juu ya uwezo wa utambuzi wa mwanafunzi imeamuliwa kuwa muhimu na ARC. Tathmini zilizochaguliwa na ARC zinapaswa kupima moja kwa moja eneo/maeneo ya wasiwasi uliotambuliwa. IDEA 2004 inatoa chaguo la kutathmini mchango unaohusiana na mambo ya utambuzi katika uamuzi wa kustahiki huduma za elimu maalum kwa wanafunzi wenye ulemavu [\[34 CFR § 300.304\(b\)\(3\)\]](#). Tathmini za Utambuzi/Kiakili pia zinaweza kuwa muhimu katika kutathmini aina maalum za uwezo, ikiwa ni pamoja na maeneo yasiyo ya usemi kama vile uwezo wa kuelewa vitu kwenye nafasi na kusaidia washiriki wa timu kuelewa vyema uwezo na udhaifu wa mwanafunzi binafsi.

Maelezo kamili ya RtI au mbinu yoyote ya ngazi nyingi kwa mafundisho yanaenda zaidi ya madhumuni ya hati hii. Hata hivyo, inashauriwa kuwa na uthabiti mwingi katika mchakato iwezekanavyo kutoka wilaya hadi wilaya kote katika jimbo wakati wa kuamua ustahiki kwa SLD. Utekelezaji wa mbinu ya ngazi nyingi ya mafundisho itaonekana tofauti kulingana na shule. Hata hivyo, seti ya kanuni zinazoongoza na vipengele vya msingi vya mbinu kama hiyo vitaonekana bila kujali utekelezaji maalum ndani ya mpangilio fulani wa shule.

Uingiliaji Kati wa Elimu ya Jumla Kabla ya Rufaa na Tathmini

Wakati wa kutumia mchakato wa Rtl, timu ya wilaya/shule lazima ikague data ya ufuatiliaji wa maendeleo ya wanafunzi kwa vipindi vinavyofaa ili kuhakikisha kuwa wanafunzi wanaendelea ipasavyo ndani ya mtaala wa elimu ya jumla. Data ya maendeleo ya wanafunzi hutumiwa kutoa mapendekezo ya uingiliaji kati wa mafundisho. Mwanafunzi anaweza kupewa rufaa kwa tathmini ya kina ili kubaini ikiwa mwanafunzi huyo ana ulemavu mahali ambapo kuna ufaulu duni usioelezeka (kiwango) na ukuaji wa usiotosha (kiwango). Aidha, sababu zingine za ukosefu wa maendeleo ya wanafunzi zimechunguzwa (sababu kama hizo zinaweza kujumuisha mahudhurio, rufaa za nidhamu kwenye ofisi, kusimamishwa ndani/nje ya shule, historia ya matibabu, vizuizi vya lugha na/au sababu za kitamaduni).

Yafuatayo yanapaswa kuzingatiwa kabla ya kuanzisha rufaa:

- Mwanafunzi amepata uingiliaji kati unaotegemea utafiti/mbinu zinazotegemea ushahidi na data ya ufuatiliaji wa maendeleo iliyoandikwa kwa muda wa kutosha kuwezesha ujifunzaji wa wanafunzi kutokea. Muda unaohitajika kuandika maendeleo unapaswa kutegemea utafiti; hasa, utafiti uliofanywa kwa uingiliaji kati.
- Ushiriki wa wanafunzi katika uingiliaji kati umekuwa mfululizo na thabiti.
 - Ukatajiwa katika ushiriki wa mtoto kwenye uingiliaji kati ulioagizwa (kwa mfano, kukosa shule kutokana na theluji, likizo za shule, kukosekana kwa wafanyakazi) utahitaji kuzingatiwa.
- Utendaji wa wanafunzi umeamuliwa kuwa hauhusiani na tabia.
 - Hatua zimechukuliwa kushughulikia tabia ya mwanafunzi na kutoa msaada ili kuongeza motisha ya mtoto kushiriki katika uingiliaji kati ulioagizwa inapohitajika.
 - Uingiliaji kati wa tabia unapaswa kuzingatia mabadiliko ya kimazingira na mambo yanayoweza kuathiri tabia ya mwanafunzi.
- Mwanafunzi amepokea mafundisho na uingiliaji kati unaofaa. Katika kuamua mafundisho yanayofaa, hakikisha yafuatayo:
 - Nyenzo za kisayansi zinazotegemea utafiti au zinazotegemea ushahidi zinatumiwa.
 - Wafanyakazi wamehitimu na wamepata mafunzo yanayofaa katika matumizi ya nyenzo za kufundishia au uingiliaji kati.
 - Uingiliaji kati umetolewa kwa uaminifu (yaani, kuwasilishwa kwa kusudi ambalo uliundwa na kufanyiwa utafiti).
- Timu ya Rtl ya wilaya/shule imekagua data iliyopo na kubaini ikiwa uingiliaji kati ulioundwa mahsusi kushughulikia wasiwasi wa wanafunzi umetekelezwa kwa uaminifu na kwamba muda wa kutosha umetolewa kwa uingiliaji kati mahususi.
- Rufaa haiwezi kucheleweshwa kwa sababu tu mwanafunzi hajapitia ngazi zote za mchakato wa Rtl. Wilaya hazipaswi kukataa rufaa au kuchelewesha taratibu za tathmini ya awali kwa wanafunzi wanaoshukiwa kuwa na ulemavu kwa sababu ya utekelezaji wa RTI. Tazama barua kutoka OSEP, 2011, [Kiambatisho cha A](#).
- Wakati rufaa inatolewa kabla ya kukamilika kwa mzunguko wa uingiliaji kati, uingiliaji kati na ukusanyaji wa data ya ufuatiliaji wa maendeleo unapaswa kuendelea kama sehemu ya mchakato kamili wa tathmini ya awali.

- Timu ya Rtl ya wilaya/shule ya Rtl imechanganua ufaulu duni usioelezeka (kiwango), ukuaji wa usiotosha (kiwango), kiwango cha ujuzi wa wanafunzi, na ukubwa wa hitaji la mafundisho. Data ya ufuatiliaji wa maendeleo kwa ujuzi unaolengwa inapaswa kutumiwa na kurekodiwa kwa ajili ya maamuzi katika maeneo haya.

Jedwali hapa chini linatoa viashiria vinavyowezekana vinavyopendekeza tathmini zaidi inahitajika:

Kiashiria	Maswali ya Kuzingatia
Ufaulu wa Duni Usioelezeka (Kiwango): Ushahidi kwamba ukosefu wa ufaulu wa mwanafunzi hauwezi kuelezewa na mambo mengine. <i>Kiwango: Utendaji wa sasa wa kimasomo au kitabia wa mwanafunzi ikilinganishwa na utendaji wao unaotarajiwa (ama kigezo au marejeleo ya kawaida).</i>	• Je, mwanafunzi anakidhi viwango vya kimasomo vilivyoidhinishwa na jimbo, kulingana na gredi? • Je, mwanafunzi anafikia vigezo vya mitaala ya LEA na darasani? • Je, kuna sababu zinazojulikana kwa nini mwanafunzi hafikii ufaulu unaotarajiwa?
Ukuaji wa Usitosha (Kiwango): Ushahidi wa ukosefu wa maendeleo ya mwanafunzi kwa muda. <i>Kiwango: Ukuaji wa mwanafunzi katika ufaulu au tabia kwa muda ikilinganishwa na viwango vya awali vya utendaji na viwango vya ukuaji wa wenzake.</i>	• Akipewa fursa sawa ya kujifunza (ikijumuisha usaidizi wa darasani uliopanuliwa na uingiliaji kati), je, kiwango cha kujifunza cha mwanafunzi ni kidogo sana kuliko kiwango cha wenzake wa kawaida au kiwango kinachotarajiwa cha ukuaji? • Inahitajika nini, au inakadiriwa kuhitajika nini, kwa mwanafunzi huyu kujifunza kwa kiwango kinachotarajiwa? • Je, vigezo wazi vya kiwango cha utendaji na kiwango cha ujifunzaji vimebainishwa ili malengo ya uingiliaji kati yaweze kuanzishwa?
Kiwango cha Ustadi wa Mwanafunzi: Ushahidi wa mapungufu katika eneo/maeneo ya ustadi wa wanafunzi ikilinganishwa na wenzake.	• Je, utendaji wa mwanafunzi katika maeneo ya ustadi ni tofauti sana na wenzake katika darasa au shule yake, au kutoka kwa kanuni za jimbo au kitaifa? • Je, ni maeneo gani ya utendaji wa mwanafunzi ambayo ni tofauti sana?
Ukubwa wa Mahitaji ya Mafundisho: Ushahidi wa mahitaji ya mafundisho ya mwanafunzi na kile kinachohitajika ili mwanafunzi afanikiwe.	• Je, mitindo ya kujifunza ya mwanafunzi ni kwamba ujifunzaji endelevu unahitaji mafundisho na usaidizi tofauti sana na mpango wa elimu ya jumla, ikiwa ni pamoja na usaidizi wa kina, uliopanuliwa wa ziada, ubinafsishaji mkubwa wa mafundisho na kipimo sahihi cha maendeleo?

	Ikiwa mafundisho na msaada utaondolewa, je, mwanafunzi anarudi nyuma kwa kiwango ambacho mwanafunzi hawezi kufikia viwango vya jimbo na wilaya?
--	---

Ushiriki wa Wazazi Katika Mchakato Mzima wa Rtl

Wakati wa kubuni mfumo wa Rtl, kipendeleo muhimu ni kuhusisha wazazi kama washirika katika mchakato huo. Mara tu mtoto anapoonyesha ugumu wa kufikia kiwango cha kimasomo au kitabia, wazazi wanapaswa kushauriwa kuhusu mahitaji ya kielimu ya mtoto wao na ni hatua gani zitachukuliwa ili kushughulikia mahitaji hayo. Wazazi wanapaswa pia kuhimizwa washiriki katika kufanya maamuzi kuhusu mipango ya mafundisho ya mtoto wao.

Maswali ya kuzingatia:

- Tunawaambiaje wazazi kwamba mtoto wao ametambuliwa kwa ajili ya uingiliaji kati?
- Je, wazazi wanahusikaje katika maendeleo, utekelezaji na ufuatiliaji wa uingiliaji kati na usaidizi wa mtoto wao?
- Je, kuna njia gani tofauti za kuwasiliana na wazazi kuhusu maendeleo ya mwanafunzi wao katika kufikia vigezo vya shule au wilaya?
- Je, tunawasilianaje na wazazi kuhusu mwendelezo wa usaidizi na huduma zinazotolewa kwa wanafunzi ndani ya mfumo wa Rtl?
- Ni kwa njia gani wazazi hupewa mikakati wanayoweza kutekeleza nyumbani ili kusaidia maendeleo ya mwanafunzi wao?
- Je, wazazi wanajumuishwaje katika kusherehekea ukuaji wa mwanafunzi wao?

Kutafsiri na Kuchambua Data ya Ufuatiliaji wa Maendeleo ya Rtl

Mara tu mwanafunzi anapopewa uingiliaji kati au mbinu zinazotegemea ushahidi, hatua inayofuata ni kutafsiri na kuchambua data iliyopo ya mwanafunzi ili kubaini mwitikio wa mwanafunzi.

- Ni muhimu kwamba uingiliaji kati utekelezwe kwa muda wa kutosha ili mabadiliko katika utendaji wa wanafunzi yawezekane. Mwitikio wa wanafunzi kwa uingiliaji kati unapaswa kufuatiliwa kwa uangalifu na mara kwa mara katika kipindi chote cha uingiliaji kati ili uingiliaji kati usio na tija ubadilishwe au uimarishwe kwa wakati unaofaa. Kwa maelezo zaidi juu ya urefu wa muda (tazama kisanduku kwenye ukurasa wa 17).
- Wilaya hazipaswi kukataa rufaa au kuchelewesha taratibu za tathmini ya awali kwa wanafunzi wanaoshukiwa kuwa na ulemavu kwa sababu ya utekelezaji wa Rtl.
- Ili mwitikio wa mwanafunzi kwa uingiliaji kati uchukuliwe kuwa "hautoshi," *kiwango* chake cha utendaji lazima kifanane na kwa kiasi kikubwa chini ya matarajio ya gredi.

Kwa kuongezea, *kiwango* chake cha maendeleo wakati wa uingiliaji kati lazima pia kisitoshe, hata baada ya majaribio ya mara kwa mara ya kubadilisha au kuimarisha uingiliaji kati.

- Data ya tathmini lazima ichanganuliwe na kutafsiriwa. Taarifa zinazopatikana kutoka kwa data lazima ziongoze maamuzi ya mafundisho. Data ya utendaji wa wanafunzi lazima ieleweke wazi na wote wanaohusika.

Mchakato wa kufanya maamuzi ya busara hutoa mfumo wa kufuatilia na kutathmini mara kwa mara maendeleo ya wanafunzi kulingana na data; hata hivyo, mfumo hutoi hali zisizoweza kubadilishwa kama vile uingiliaji kati wa muda maalum. Kupunguza muda wa kuingilia kati kufanikiwa kunaweka msisitizo mwingi juu ya "lini" imetoshwa, badala ya kuweka msisitizo juu ya ni mikakati "gani" ya kufundisha ambayo mwanafunzi anahitaji ili kufanikiwa. Ingawa mwanafunzi anaweza kuwa anapokea usaidizi wa ziada kupitia Ngazi ya 2 au 3, mtu haipaswi kudhani moja kwa moja kuwa mikakati ya kufundishia katika mpango wa msingi (Ngazi ya 1) inatosha. Wanafunzi wanaoendelea kuhitaji msaada wa Ngazi ya 2 (kwa mfano, mwaka baada mwingine) watahitaji ubinafsishaji zaidi ndani ya mtaala wa msingi kuliko wanafunzi wengine wanaoweza kuhitaji tu msaada wa Ngazi ya 2 kwa muda mfupi (kwa mfano, miezi mitatu). Lengo la mfumo fanisi wa kuingilia kati linapaswa kuwa katika kutafuta mikakati ya mafundisho ambayo inafanya kazi badala ya kuzingatia kile kilichofanya au hakikufanya kazi ndani ya muda maalum. Asili ya mfumo wa kweli wa kuingilia kati lazima itegemee kutathmini ufanisi wa uingiliaji kati kwa vipindi vilivyowekwa ili kufanya maamuzi sahihi.

Imerekebishwa kutoka Pamela Radford

Response to Hintze (2008) - *Conceptual & Empirical Issues Related to Developing a Response-to-Intervention Framework*

Kumbuka: Baada ya uchambuzi wa data ya uingiliaji kati kutokea na mwanafunzi ameamuliwa kuwa hafanyi maendeleo ya kutosha kutokana na uingiliaji kati (kiwango), rufaa ya tathmini ya elimu maalum kwa msingi wa SLD inayoshukiwa inaweza kuzingatiwa.

Nyaraka za ufuatiliaji wa maendeleo zinapaswa kujumuisha onyesho la kuona la mwitikio wa mwanafunzi kwa uingiliaji kati (kwa mfano, mstari wa lengo na mstari wa mtindo) na kielezo upimaji wa kiwango cha uboreshaji wa mwanafunzi kilichoamuliwa na mstari wa grafu wa maendeleo wa mwanafunzi. Kiwango cha uboreshaji ni kiasi cha uboreshaji kilichogawanywa na wakati uliowekwa kwa uingiliaji kati. Maelezo juu ya tathmini ya ufuatiliaji wa maendeleo na kuhesabu mstari wa grafu wa maendeleo yanaweza kupatikana katika [Taasisi ya Utafiti wa Ufuatiliaji wa Maendeleo](#) na [Kituo cha IRIS cha Chuo Kikuu cha Vanderbilt](#).

Taarifa ya Mzazi kwa Rufaa

[707 KAR 1:340](#)

Wakati uamuzi unafanywa kwa rufaa ya maandishi kama sehemu ya tathmini ya kina ya elimu maalum, wazazi lazima wajulishwe na watoe ruhusa ya maandishi.

Wafanyakazi wa shule walioteuliwa lazima:

- Wajaze fomu ya rufaa au mchakato kama ilivyoainishwa na taratibu za wilaya.
- Wafuate ulinzi wa utaratibu kwa notisi ya maandishi ya awali na idhini ya tathmini ya awali.
- Wampe mzazi nakala ya ulinzi wa utaratibu.
- Wapate idhini ya mzazi iliyoandikwa kwa ajili ya tathmini katika eneo/maeneo yaliyotambuliwa na Kamati ya Uandikishaji na Uondoaji (Admissions and Release Committee (ARC)).

Kupanga na Kufanya Tathmini ya Kina

[707 KAR 1:300](#)

Tathmini ya kina lazima ijumuishe zana anuwai za tathmini za kiufundi, usaidizi na uchunguzi ili kukusanya taarifa muhimu za kimasomo juu ya mwanafunzi, pamoja na taarifa iliyotolewa na mzazi. Hairuhusiwi kutumia kipimo au tathmini moja yoyote kama kigezo pekee cha kuamua ikiwa mtoto ana SLD.

Wakati data yote ya tathmini imekusanywa, ARC lazima ifuate ulinzi wa utaratibu ili kutoa notisi ya maandishi ya awali kwa ARC kukagua data na kubaini kustahiki.

Kuamua Kustahiki

[707 KAR 1:310](#)

Tathmini ya kina lazima ijumuishe taarifa kutoka kwa vyanzo vingi katika kuamua ustahiki kwa SLD. Ukosefu wa maendeleo katika muundo wa Rtl yenyewe haitoshi kubaini kuwa mtoto anastahiki kama mtoto mwenye ulemavu katika eneo la SLD. Sababu zingine kama vile ukosefu wa mafundisho yanayofaa, kushindwa kutekeleza uingiliaji kati unaofaa kwa uaminifu, mahudhurio, tabia, hali za matibabu, nk., lazima zizingatiwe wakati wa kujaribu kuamua sababu ya ukosefu wa maendeleo ya mtoto.

Ndani ya siku 60 za shule baada ya kupokea idhini ya maandishi ya mzazi iliyotiwa saina kwa tathmini ya awali, ARC lazima ikutane ili kukagua data yote na kufanya uamuzi wa kustahiki.

Wakati wa kufanya uamuzi wa SLD, ARC lazima izingatie data yote na itumie yafuatayo kuongoza uamuzi wa kustahiki:

- Kipengele cha Rtl cha tathmini lazima kithibitishe ufaulu duni (kiwango) na ukuaji wa kutosha (kiwango).
- Ushahidi wa ufaulu duni unaweza kuonyeshwa kupitia nyaraka za data ya ufuatiliaji wa maendeleo, utendaji darasani, uchunguzi, na tathmini zinazorejelea ukawaida au sanifu.

- Ikiwa kiwango cha ukuaji wa mwanafunzi kwenye vigezo kiko ndani ya kiwango cha wastani ikilinganishwa na utendaji wa wenzake, mwanafunzi anaweza kuwa sio mwanafunzi aliye na SLD.
- Mwanafunzi anahitaji mafundisho ya kina yanayoendelea na rasilimali ambazo haziwezekani katika mazingira ya elimu ya jumla pekee bila huduma za ziada za elimu maalum. Ikiwa mafundisho ya kina yanayoendelea yataondolewa, mwanafunzi kwa mara nyingine tena hataweza kufanya maendeleo ya kutosha kuendana na wenzake wa umri sawa.
- Tathmini lazima itoe hakikisho kuwa mipango ya msingi ya mafundisho na uingiliaji kati wa Rti ilitekelezwa kwa uaminifu.
- Tathmini lazima iondoe hali za kipekee zinazofutiliwa mbali kama vile athari za ulemavu wa kuona, kusikia, au magari ya magari; ulemavu wa utambuzi; ulemavu wa kihisia; mambo ya kitamaduni; hasara ya mazingira au kiuchumi; au ustadi mdogo wa Kiingereza.
- Vipengele vyote vya nyaraka zinazohitajika kwa Ustahiki wa SLD lazima vizingatiwe.

Kuunda Mpango wa Elimu ya Mtu Binafsi (Individual Education Program (IEP))

[707 KAR 1:320](#)

Mara tu ustahiki utakapoamuliwa, ARC itaunda IEP kwa ajili ya mwanafunzi. [Hati ya Mwongozo wa Uundaji wa Mpango wa Elimu ya Mtu Binafsi \(Individual Education Program \(IEP\)\)](#) hutoa maagizo na mifano kwa wanachama wa ARC juu ya jinsi ya kuandika IEPs.

VI. Kiambatisho cha A: Mkataba wa OSEP, 11-07, Januari 2011

IDARA YA ELIMU YA MAREKANI OFISI YA ELIMU MAALUM NA HUDUMA ZA UREKEBISHAJI

Januari 21, 2011

Watu wa Kuwasiliana:

Jina: Ruth Ryder

Simu: 202-245-7513

Jina: Deborah Morrow

Simu: 202-245-7456

OSEP 11- 07

MKATABA

KWA: Wakurugenzi wa Elimu Maalum wa Jimbo

KUTOKA: Melody Musgrove, Ed.D.
Mkurugenzi
Ofisi ya Mipango ya Elimu Maalum

MADA: Mchakato wa Mwitikio wa Uingiliaji Kati (Response to Intervention (RTI))
Hauwezi Kutumiwa Kucheleweshwa-Kukataa Tathmini ya Kustahiki chini ya
Sheria ya Elimu ya Watu Wenye Ulemavu (Individuals with Disabilities
Education Act (IDEA))

Masharti yanayohusiana na utambuzi wa mtoto mwenye ulemavu katika kifungu cha 612(a)(3) cha Sheria ya Elimu ya Watu Wenye Ulemavu (Individuals with Disabilities Education Act (IDEA)), yanahitaji kwamba Jimbo liwe na sera na taratibu za kuhakikisha kuwa Jimbo linatambua, kupata na kutathmini watoto wote wenye ulemavu wanaoishi Jimbo, ikiwa ni pamoja na watoto wenye ulemavu ambao hawana makazi au walio chini ya ulinzi wa Jimbo, na watoto wenye ulemavu wanaohudhuria shule za kibinafsi, bila kujali ukali wa ulemavu wao, na ambao wanahitaji elimu maalum na huduma zinazohusiana. Ni muhimu kwamba utambuzi huu ufanyike kwa wakati unaofaa na kwamba hakuna taratibu au mbinu zinazosababisha kuchelewesha au kukataa utambuzi huu. Ofisi ya Mipango ya Elimu Maalum (Office of Special Education Programs (OSEP)) imekuja kufahamu kwamba, katika baadhi ya matukio, mashirika ya elimu ya eneo (local educational agencies (LEAs)) yanaweza kuwa yanatumia mikakati ya Mwitikio wa Uingiliaji Kati (Response to Intervention (RTI)) kuchelewesha au kukataa tathmini ya awali kwa wakati kwa watoto wanaoshukiwa kuwa na ulemavu. Majimbo na LEA zina

wajibu wa kuhakikisha kuwa tathmini za watoto wanaoshukiwa kuwa na ulemavu hazicheleweshwi wala kukataliwa kwa sababu ya utekelezaji wa mkakati wa RTI.

Mfumo wa mafundisho wa ngazi nyingi, ambao mara nyingi hujulikana kama RTI, ni mbinu ya shule nzima inayoshughulikia mahitaji ya wanafunzi wote, ikiwa ni pamoja na wanafunzi wenye changamoto na wanafunzi wenye ulemavu, na hujumuisha tathmini na uingiliaji kati ndani ya mfumo wa mafundisho na tabia wa ngazi nyingi ili kuongeza ufaulu wa wanafunzi na kupunguza tabia za matatizo. Kwa mfumo wa mafundisho wa ngazi nyingi, shule hutambua wanafunzi walio katika hatari ya matokeo duni ya kujifunza, hufuatilia maendeleo ya wanafunzi, hutoa uingiliaji kati unaotegemea ushahidi, na kurekebisha ukubwa na asili ya uingiliaji kati huo kulingana na mwitikio wa mwanafunzi.

Ingawa Idara ya Elimu haiungi mkono mfumo fulani wa RTI, sifa za msingi zinazodhibiti miundo yote ya RTI ni: (1) wanafunzi anapokea mafundisho ya hali ya juu yanayotegemea utafiti katika mazingira yako ya elimu ya jumla; (2) ufuatiliaji endelevu wa utendaji wa wanafunzi; (3) wanafunzi wote wanachunguzwa kwa matatizo ya kimasomo na tabia; na (4) viwango vingi (ngazi) vya mafundisho ambavyo vinaendelea kuwa vikali zaidi, kulingana na mwitikio wa mwanafunzi kwa mafundisho. OSEP inasaidia utekelezaji wa Jimbo na wa kieneo wa mikakati ya RTI ili kuhakikisha kuwa watoto wanaotatizika kimasomo na kitabia wanatambuliwa mapema na wanapata uingiliaji kati unaohitajika kwa wakati unaofaa na kwa ufanisi. LEA nyingi zimetekeleza mikakati ya RTI iliyofanikiwa, na hivyo kuhakikisha kuwa watoto ambao hawasaidiki na uingiliaji kati na wenye uwezekano wa kustahiki elimu maalum na huduma zinazohusiana wanapewa rufaa kwa tathmini; na wale watoto ambao wanahitaji tu uingiliaji kati wa muda mfupi wanapata uingiliaji kati huo.

Kanuni zinazotekeleza Marekebisha ya 2004 kwa IDEA ni pamoja na masharti yanayoamuru kwamba Majimbo yaruhusu, kama sehemu ya vigezo vyao vya kuamua ikiwa mtoto ana ulemavu maalum wa kujifunza (specific learning disability (SLD)), matumizi ya mchakato kulingana na mwitiko wa mtoto kwa uingiliaji wa kisayansi, unaotegemea utafiti¹. Angalia 34 CFR §300.307(a)(2). OSEP inaendelea kupokea maswali kuhusu uhusiano wa RTI na masharti ya tathmini ya kanuni hizi. Hasa, OSEP imesikia kwamba baadhi ya LEA huenda zinatumia RTI kuchelewesha au kukataa tathmini ya awali kwa wakati ili kuamua ikiwa mtoto ni mtoto mwenye ulemavu na, kwa hivyo, anastahiki elimu maalum na huduma zinazohusiana kulingana na mpango wa elimu ya mtu binafsi.

Chini ya 34 CFR §300.307, Jimbo lazima lipitishe, kulingana na 34 CFR §300.309, vigezo vya kuamua ikiwa mtoto ana ulemavu maalum wa kujifunza kama inavyofafanuliwa katika 34 CFR §300.8 (c) (10). Aidha, vigezo vilivyopitishwa na Jimbo: (1) havipaswi kuhitaji matumizi ya tofauti kubwa kati ya uwezo wa kiakili na ufaulu katika kuamua ikiwa mtoto ana SLD; (2) lazima viruhusu matumizi ya mchakato kulingana na mwitikio wa mtoto kwa uingiliaji wa kisayansi, unaotegemea utafiti; na (3) viweze kuruhusu matumizi ya taratibu zingine mbadala za utafiti katika kuamua ikiwa mtoto ana SLD. Ingawa kanuni zinashughulikia haswa kutumia mchakato kulingana na mwitikio wa mtoto kwa uingiliaji kati wa kisayansi, unaotegemea utafiti

¹ Idara imetoa mwongozo kuhusu matumizi ya RTI katika utambuzi wa ulemavu maalum wa kujifunza katika barua zake kwa: Zirkel - 3-6-07, 8-15-07, 4-8-08, na 12-11-08; Clarke - 5-28-08; na Copenhaver - 10-19-07. Mwongozo unaohusiana na matumizi ya RTI kwa watoto wenye umri wa miaka 3 hadi 5 ulitolewa katika barua kwa Brekken - 6-2-10. Barua hizi zinaweza kupatikana katika [Barua za Sera za Sheria ya Watu Wenye Ulemavu za IDEA na Hati za Usaidizi wa Sera](#)

(yaani, RTI) katika kuamua ikiwa mtoto ana SLD, taarifa zinazopatikana kupitia mikakati ya RTI zinaweza pia kutumika kama sehemu ya tathmini kwa watoto wanaoshukiwa kuwa na ulemavu mwingine, ikiwa inafaa.

Kanuni za 34 CFR §300.301 b) huruhusu mzazi kuomba tathmini ya awali wakati wowote ili kuamua ikiwa mtoto ni mtoto mwenye ulemavu. Matumizi ya mikakati ya RTI hayawezi kutumiwa kuchelewesha au kukataa utoaji wa tathmini kamili na ya mtu binafsi, kwa mujibu wa 34 CFR §§300.304-300.311, kwa mtoto anayeshukiwa kuwa na ulemavu chini ya 34 CFR §300.8. Ikiwa LEA inakubaliana na mzazi anayetoa rufaa kwa mtoto wake kwa tathmini kwamba mtoto huenda ni mtoto anayestahiki elimu maalum na huduma zinazohusiana, LEA lazima imtathmini mtoto huyo. LEA lazima impe mzazi notisi chini ya 34 CFR §§300.503 na 300.504 na ipate idhini ya ufahamu ya mzazi, kulingana na 34 CFR §300.9, kabla ya kufanya tathmini. Ingawa IDEA na kanuni zake za utekelezaji hazitoi muda maalum kuanzia kwa rufaa ya tathmini hadi idhini ya mzazi, imekuwa sera ya muda mrefu ya Idara kwamba LEA lazima ipate idhini ya mzazi ndani ya muda unaofaa baada ya rufaa ya tathmini, ikiwa LEA inakubali kwamba tathmini ya awali inahitajika. Tazama Usidizi kwa Majimbo kwa Elimu ya Watoto wenye Ulemavu na Ruzuku za Shule ya Mapema kwa Watoto Wenye Ulemavu, Kanuni ya Mwisho, 71 ya Sajili ya Shirikisho, 46540, 46637 (Agosti 14, 2006). LEA lazima ifanye tathmini ya awali ndani ya siku 60 baada ya kupokea idhini ya mzazi kwa tathmini au, ikiwa Jimbo litaweka muda ambao tathmini lazima ifanyike, ndani ya muda huo. 34 CFR §300.301(c).

Ikiwa, hata hivyo, LEA haishuku kuwa mtoto ana ulemavu, na inakataa ombi la tathmini ya awali, LEA lazima itoe notisi ya maandishi kwa mzazi ikielezea kwa nini shirika la umma linakataa kufanya tathmini ya awali na taarifa ambayo ilitumika kama msingi wa uamuzi huu. 34 CFR §300.503(a) na (b). Mzazi anaweza kupinga uamuzi huu kwa kuomba usikilizaji wa utaratibu unaostahili chini ya 34 CFR §300.507 au kuwasilisha malalamiko ya Jimbo chini ya 34 CFR §300.153 ili kutatua mgogoro kuhusu hitaji la mtoto la tathmini. Haitaendana na masharti ya tathmini katika 34 CFR §§300.301 hadi 300.111 kwa LEA kukataa rufaa na kuchelewesha utoaji wa tathmini ya awali kwa msingi kwamba mtoto hajashiriki katika mfumo wa RTI.

Tunatumahi kuwa taarifa hii itasaidia katika kufafanua uhusiano kati ya RTI na tathmini kwa mujibu wa IDEA. Tafadhali chunguza taratibu na mbinu katika Jimbo lako ili kuhakikisha kuwa LEA yoyote inayotekeleza mikakati ya RTI inatumia RTI ipasavyo, na kwamba matumizi ya RTI hayacheleweshi au kukataa tathmini za awali kwa wakati kwa watoto wanaoshukiwa kuwa na ulemavu. Ikiwa una maswali zaidi, tafadhali usisite kuwasiliana nami au Ruth Ryder kupitia 202-245-7513.

Marejeleo:

Maswali na Majibu kuhusu RTI na Huduma Zilizoratibiwa za Uingiliaji Kati Mapema (Coordinated Early Intervening Services (CEIS)), Januari 2007

Barua kwa Brekken, 6-2-2010

Barua kwa Clarke, 4-28-08

Barua kwa Copenhagen, 10-19-07

Barua kwa Zirkel, 3-6-07, 8-15-07, 4-8-08 na 12-11-08

nakala kwa: Maafisa Wakuu wa Shule za Jimbo
Vituo vya Rasilimali za Eneo

Vituo vya Mafunzo ya Wazazi
Mashirika ya Ulinzi na Utetezi
Mratibu wa Sehemu ya 619